

Skåtøy-høst – Årstidsnavnet har med mat å gjøre. Historisk var det viktig å høste fra naturen det man trengte for å overleve en lang norsk vinter. September inneholder en r, med torsk på middagsbordet igjen helt fram til mai. Hektisk ferie burde egentlig ha vært fred og ro? Men snart kan vi nyte høstens ro!

Tor D

August 2020 nr 112

Skåtøy Flaskepost

epost: skatoy.flaskepost@gmail.com
mobil: 90678830

Tomatnytt?

Mediebransjen tyr til agurknyheter om sommeren - flaskeposten forsøker seg med tomatnytt!

Tomater er ikke noe nytt på Skåtøy og på sensommeren bugner tomatene i drivhusene. Sesongen varer en måned eller to og det blir en utfordring å spise unna etterhvert. Hjemmeavlet kvalitet er god og smaker mye bedre enn matbaronenes tomater.

Butikkhyllene er fylt av fristende, men smakløse tomater med perfekt utseende. De norskproduserte er litt bedre enn de importerte og leter du i hyllene finner du produktet «smakstomater».

At det overhodet fins et slikt produkt navn sier oss mye om galskapen, og hva som vektlegges, i vår moderne økologisk optimaliserte matproduksjon.

Den dummeste bonden får de største potetene sier ordtaket. Jeg vet ikke om det også gjelder tomater, men her er i alle fall et hjemmedyrket eksemplar på snau halvkiolen som definitivt ikke tilfredstill matbaronens skjønnehetskrav.

Tomatarten heter Cherokee Purple og som navnet tilsier skal den visst nok stamme fra urinnvånere i Nordamerika på slutten av 1800 tallet. (Tidligere også kalt indianere av folk flest og brukt av oss barn i vår tvilsomme og upassende cowboy- og indianer-lek med kruttlapper og pil og bue). Denne store, klumpete, misfargede, oppsprukne stygge tomaten smaker godt, og en tomat er et måltid for en voksen mann.

Det forskes på om tomatspising har forbyggende og helbredende helseeffekter, blant annet mot prostatakreft.

En liten statistikk i lokalmiljøet tilsier i så fall at Skåtøymenn spiser og har spist alt for lite tomater. Jeg tror ikke en skal tenke for mye på det, men nøye seg med at hjemmeavlede tomater i store mengder trolig er både sunt og godt.

Forøvrig tilhører tomater og poteter samme planteslekt og i 2013 lyktes det

Britiske forskere ved poding å frembringe en plante som gir oss både poteter og tomater. På Amazon.com kan du nå få kjøpt TomTato-frø. Så her er det bare å gå i gang slik at flaskeposten kan bringe tomatnytt neste år også.

Høsting fra naturen.

Takket være en litt fuktig og kald juli unngikk vi i år den verste tørken og derfor bugner det av blåbær i skogen på Skåtøy. Det er også en del bringebær, tyttebær og sopp å finne og bjørnebæra er rett rundt hjørnet. Høsten byr altså på lokal kortreist mat fra både åker, drivhus og rett fra naturen.

Det er en undervurdert luksus å bo slik til at en ved å spasere langs veier og stier med noen små avstikkere til skogs kan finne sopp og bær til daglig behov og til vinterforråd. Hadde husfisket vært som det var for 30 år siden, skulle det ikke all verdens arbeidsinnsats til for å oppnå en betydelig grad av selvberging.

En av skjærgårdens siste småbrukere hevdet hardnakket for noen år siden at hvis folk flest brukte like mye tid på å dyrke sin egen mat og høste fra naturen som de brukte på shopping, ville de langt på vei være selvberget.

Om dette tema kan menes og sies så mangt og meget, men å høste mat rett fra naturen er, eller føles i alle fall som et stykke ekte og ordentlig arbeid. (Bak all butikkmat vi kjøper ligger det arbeidsinnsats og alltid bruk og forvaltning av natur).

Barn og barnebarn er interessert i slikt og de får trolig litt nyttig "hands on" kunnskap om natur og økologiske systemer som trolig er nyttig for hele klodens framtid. Ikke minst lar alle barn ved kysten seg fascinere av fangst av strandkrabber, reker og sjøstjerner.

Da er ikke veien lang til interesse for teinefiske etter store taskekrabber. Med noen få krabbeteiner rundt Bråtøyhue er det lett å få krabber til et måltid eller to. Det er mye krabbe her på kysten og trolig derfor er det ofte lite mat i og dårlig kvalitet på krabbene. Årets krabber er ikke så verst, ca halvparten er av brukbar kvalitet.

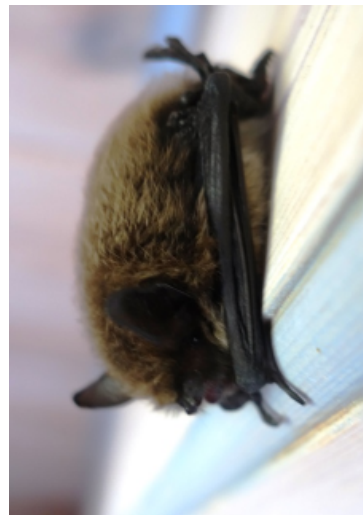
Barnebarna er riktig så tøffe når de tør å ta på store krabber med skumle klør.

Vrakkkrabber og avfall etter vår spising blir finknust til fôr for altetende høns. Ingen ting går da til spille, hønsa liker krabbekjøtt og knust skall gir kalk og tregns i kråsa.

Er mygg nyttig?

Med varm agust og dører og vinduer slo denne vakre lille krabaten seg ned på takbjelken for en god dags søvn.

Med en kroppslengde på kun 3-4 cm er dette trolig en Dvergflaggermus? – En av 10-12 arter registret i Norge.

Vitenskapen vet lite om flaggermus, men noen norske arter er truet og alle er fredet. En flaggermus spiser 1000-3000 mygg pr natt og burde således være menneskes beste venn?

At flaggermusa hang seg på en bjelke innendørs tyder på at den er på husjakt og da er det vel bare å lage seg en flaggermuskasse og henge den opp på en sydvendt varm yttervegg.

Forøvrig er det forbausende lite mygg i år? Flott at det ikke er mygg sier vel de fleste av oss, men bakom lurer et "skremmende" spørsmål, skyldes dette økologisk ubalanse langt nede i næringskjeden til lands, akkurat som det er med fravær av rur i sjøkanten til vanns?

Vitenskapen erkjenner liten kunnskap om flaggermus, men det er jammen mye annet vi vet lite om i naturen også.

Det er grunn til å tro at fravær av mygg betyr mye for flaggermus, men hva det betyr for oss mennesker det vet vi lite om. – Kanskje noe å tenke på i disse agurk- og korona-tider.

TorD

Arkitektur – eller mangel på sådan? (Del-1)

Arkitektur syns for omverden og gir hver enkelt av oss personlige synsinntrykk og opplevelser.

Derfor mener folk fest, inklusive forstå-segpåerne, trolig med rette noe om arkitektur. Men vi blir oftest feid av banen som inkompetente, bakstreverske og avdankede sutrekopper som forgjeves kjemper mot tidens trender i utbygging og utvikling langs vår del av kyststripa.

Alle vi som eier, bor, ferierer og virker i kommunen har fått i fellesarv - en svært vakker kyst og skjærgård med unik og særegen landskap og natur.

I arven inngår også flere hundre år gammel byggeskikk og kystkultur, og en milliard år gamle svaberg.

Med arv følger det ansvar for forvaltning, bevaring og utvikling, - for hver enkelt av oss kystens folk i hus og hytter, - men også for fellesskapene i byen, på småsteder og ikke minst for våre politikere og offentlig forvaltning.

Sentral og lokal politikk, planer og regelverk bør ha som intensjon, både å bevare og styre en "bærekraftig"» utvikling i et helhetlig og langsiktig perspektiv.

Men spesielt i Kragerø by er det sørgelig, men sant at arven vår forvaltes svært så dårlig.

For noen år siden ble småbyen Stathelle kåret til Norges styggeste tettsted (sett fra sjøen), på grunn av en sammenhengende massiv bygningsmasse på Brotorvet like bak småbyidyllen.

I Kragerø er det verre - der er vi snart ferdig med å etablere en nesten sammenhengende massiv malplassert bygningsmasse foran småbyidyllen, fra Skrubben til Tangen. Med B13 og planene for Fossentomta og Kirkebukta slår vi med glans Stathelle i konkurransen om Norges styggeste tettsted.

Det mest deprimerende å tenke på er at dette er akkurat slik som vi i vår kommune har planlagt det i de siste 20-30 år. Jeg tror ikke denne formen for byutvikling var intensjonen til våre folkevalgte politikere når planene ble vedtatt. Men jeg synes det er utilgivelig at når man gang på gang så de katastrofale konsekvensene av planene, unnlot å endre og forbedre planene.

De såkalt ansvarlige politiske partier, både røde og grønne, gnålet om viktigheten av forutsigbarhet for næringslivet når vedtak om utbygging gang på gang 3

ble fattet med knappst mulig flertall. Når konsekvensene av forutsigbarhet er at en småby ødelegges, er vel planene hverken viktige eller riktige?

Hvordan påvirker arkitektur og byutvikling menneskene som bor der?

"Vi former våre bygninger, deretter former de oss" sa Winston Churchill.

Har den gamle politiske ringreven rett, lover det ikke godt for framtida.

Kragerøs særpreg var hus preget av mangfold og variasjon, fra herskkelig til fattigslig; fra stort til smått; fra pompøst til enkelt; der mangfold og variasjon ble gjenspeilet i menneskene som bodde der.

Plankrav:

Et enkelt plankrav for å ivareta Kragerøs unike karakter er da:

Utbygging av boliger rettet kun mot et ensartet markedssegment er ikke tillatt.

(Med et slikt enkelt overordnet krav i kommunens plan for byutvikling, kunne dagens misfostre trolig vært unngått?)

Med overstående er min sutring ferdig, men jeg tenker videre;

Natur trenger ikke arkitektur, men arkitektur trenger natur – fortsettes del-2 i neste nummer.

Tor D

Filminnspilling på Skåtøy!

En dokumentar om skuespiller Kirsten Heiberg (1907-76) er under arbeid.

I den forbindelse er det gjort opptak på familien Heiberg sitt landsted nær Espevika på Skåtøy, der de ferierte fra tidlig på 30 tallet til sist på 60 tallet.

Lokal kjentmann Arnfinn Jensen forteller om dette til flaskeposten på telefon.

Filmens regissør er Elsa Kvamme og Ingvild Glosli har rollen som Kirsten Heiberg. Scenen fra Skåtøy er en episode fra sommeren 1942 - Kirsten soler seg på svaberget da telegrafbudet dukker opp. Telegrammet inneholder en beskjed om å dra til Berlin for et oppdrag. Telegrafbudet var trolig Harbo Larsen, han jobbet den gang for poståpner og telegrafbestyrer Albert Jensen på Skåtøy. Harbo overtok posten senere etter Albert.

Telegrafbudet ble nå spilt av den lokale Isak Løffler.

Kirsten Heiberg var vennligsinnet mot Nazi Tyskland – noe som gjorde henne populær etter krigen.

Ingvild Glosli kjenner vi fra før av på Skåtøy, der hun og Terje Sødal fremførte sin julekabaret på Skåtøy Kafé.

Tor D

Fra en innvandrers dagbok.

En kjærlighetserklæring til fergene og til fergemannskapene.

Min lange (snart 30 år) og sterke kjærlighet til Kragerøskjørgårdens ferger og mannskaper har nok sin opprinnelse i opplevelser fra min første tid som fastboende på Skåtøy.

Denne kjærligheten har bare grodd seg sterkere med årene. «Der kommer ferga!» Alltid presis! Alltid et vennlig mannskap. Fergene er skjærgårdens livsnerve, vi som bor her ute er helt avhengige av dem.

Så til historiene som forklarer mine dype følelser:

Det var vinter, få passasjerer, jeg skulle ta ferga hjem til Skåtøy fra byen, det var tidlig ettermiddag. Avtalen var at Inger Lise bussjåfør skulle vente på kaia med treåringen min som kom fra barneparken. Midt ute på fjorden ser billettøren forbauset på meg «Neimen skal du til Stabbestad i dag?» Ikke visste jeg da at fergene gikk andre steder enn til Skåtøy. Jeg hadde i min uskyld bare gått på ferga i byen. Da billettøren så min fortvilelse sa han: «Slapp av, vi kjører deg til Skåtøy». Og det gjorde de, jeg har aldri glemt det. Tusen takk!!

Etter hvert fikk jeg jobb på Kragerø Videregående. Første 17 mai sto det i russeavisa: «Randi går ikke under noe annet navn enn Randi med rævva, det er fordi hun slenger den digre rævva si ned over alt, det sier i alle fall fergemannskapet». Jeg spurte mannskapet om dette medførte riktighet, de nikket bekreftende. For en fantastisk ære, å få et personlig økenavn i sitt eget nærmiljø. Kjempeskult!!

Inger Lise og mor Randi kjørte fergeselskapsbussen på Skåtøy på den tida. En dag stoppet Inger Lise meg, rullet ned vinduet og ropte: «Er ikke disse Helene sine?» Det viste seg at 3-åringen hadde glemt igjen vottene sine på bussen! Historien har jeg fortalt utallige ganger opp gjennom åra. Tenk å bo på et sted der bussjåføren føler ansvar for vottene til barna! Inger Lise fungerte i perioder som barnevakt for Skåtøyungene. Det er blitt meg fortalt at hvis man ikke rakk ferga så ble bare ungen med en ekstra tur til Korset og tilbake.

Det er når jeg sitter slik og mimrer at jeg innser at tida har gått....Ikke vet jeg om noen blir gitt økenavn i dag, men jeg er i alle fall rimelig sikker på at ferga hadde kjørt en ekstra tur dersom mannskapet

hadde skjønt at det var kjempeviktig.

Tusen takk igjen fra meg.

Randi Roer Innvandrер.

Lys i vinter mørket.

Vi vil oppfordre ferie gjestene og andre i skjærgården å la et utelys el. stå på i den mørke årstiden, spesielt de som ligger ved sjøen.

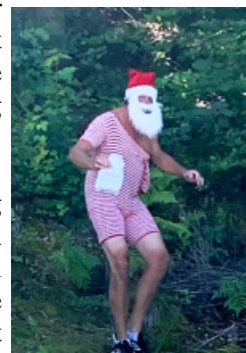
Det må selvsagt ikke være så det er til sjenanse eller blenner båttrafikken på noen måte.

Dette tror vi ville gjøre det litt triveligere i vinter mørke for oss som bor å ferdes i skjærgården hele året.

Mvh. Skåtøy vel og

Mellommyra Fritidsforening

Smultringbua

Hei!

Smultringbua takker alle kunder for en fin sesong. Jeg har kommet i prat med så mange, utrolig flotte mennesker!

selvfølgelig smultringer. Kom på i ettertid at alle burde fått smultring-medalje rundt halsen!

Det var også gange rundt et vakkert pyntet julitre.

Mulig det blir åpent i høstferien?

I alle fall gleder vi oss til desember i Kragerø.

Mvh Nina

Vi gjennomførte en «storstilt» JULI-TREFEST. Besøk av Julinissen vakte mye latter. Han kom ned lia i stripe badedrakt, skjegg, (den fine blomsterkransen rundt lua hadde han mistet da rådyra landet for hardt på toppen) og med blodige legger etter nærkontakt med bjørnebæra.

Linda og Siw gjennomførte konkurranser for små og store og innsatsen til deltagerne var upåklagelig. Premien var

Det skjer på Skåtøy

SKÅTØY KAFÉ

Skåtøy Kafé er høståpen: Fre kl. 16 – 21,
Lør kl. 12 – 21, Søn kl. 12 - 19 (kl. 12 - 18)

Meny og åpningstider : Sjekk detaljer på:

<https://www.skatoykafe.no/skatoy-kafe>

I åpningstidene kan du også beundre de imponerende natur- og dyrfotografiene av Tilman Wischuf som åpnet sin utstilling hos på kafeen den 16. august.

Alle oss på Skåtøy Kafe ønsker å takke våre fantastiske gjester for en utrolig fin sommer.

Vi holder åpent ut september i helgene og håper å se dere snart igjen

Hilsen fra oss på Skåtøy Kafé

Skåtøy Kirke

Søndag 13. september. kl. 1130. Gudstjeneste

med dåp og konfirmantpresentasjon. Prest: Harald Monsen.
Organist: Jorunn Myre. Offer til menighetsarbeidet..

Søndag 20. september. kl.1800. Vigslingsgudstjeneste
for kantor Jorunn Myre. Biskop Stein Reinertsen, prost
Trond Engnes og sokneprest Harald Gulstad deltar.

Korframførelser og annen god musikk i kirken den kvelden.

Gjeldende smittevernregler vil bli fulgt ved arrangementene

Gullkonfirmantfesten 11/10 er avlyst pga coronasituasjonen. Det blir arrangert for to kull til neste år.

Velkommen Skåtøy menighetsråd

Mellommyra Fritidsforening

Mellommyra Fritidsforening planlegger en sensommer/ høst dugnad i starten av september.

Nærmere dato og tidspunkt blir annonsert i Mellommyra sin facebook gruppe.

Vi ønsker alle velkommen å hjelpe oss å vedlikeholde Flerbruks anlegget.

Støtt oss gjerne med din Grasrotandelen,

Mh. Styre Mellommyra Fritidsforening

Hvite felt og tynn Flaskepost vitner om fravær av mange lokale fellesaktiviteter. En dramatisk endring i våre sosiale liv!

Det er et savn, men også imponerende hvor tilpasningsdyktige de fleste av oss er for store endringer krevd av myndigheter og fellesskap. Koronasituasjonen må vi trolig leve med en god stund ennå og kanskje vår hverdag aldri blir helt som før.

At vi takler endringer er positivt med tanke på de endringer som må til for å håndtere klodens alvorlige klimaproblemer.

Tor D